

Utbildningsinspektion i Flogtaskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–4

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	5
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Flogtaskolan den 3–4 maj 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Flogtaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Flogtaskolan intervjuades rektor, lärare, annan skolpersonal, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i ett flertal klasser inom såväl grundskolan som sarskolan och träningsskolan. I samband med lektionsbesöken och under raster fördes också informella samtal med lärare, annan personal och elever. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Flogtaskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	40
Grundskola	132
Särskola	16
Träningskola	17

Flogtaskolan tillhör kommunens västra skolområde. I Flogtaskolan finns både åldersblandade och åldershomogena undervisningsgrupper. Drygt 25 procent av skolans elever har annat modersmål än svenska. Föreliggande rapport behandlar förskoleklassen och grundskolan. Kommunens ansvarstagande för skolbarnsomsorgen behandlas i kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Flogtaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att utbildningen vid Flogtaskolan i flera avseenden är av god kvalitet. Särskilt i förskoleklassen och särskolan ser inspektörerna goda exempel på varierade arbetsformer och arbetssätt. Det stora flertalet av skolans lärare har pedagogisk utbildning och lång yrkeserfarenhet. Eleverna känner sig trygga i skolan och samverkan med föräldrarna fungerar i huvudsak bra. I skolan finns också en väl utbyggd samverkan mellan grundskolan, särskolan, träningskolan, förskoleklassen och skolbarnsomsorgen som enligt inspektörernas bedömning är av mycket god kvalitet och därför förtjänar att framhållas. Även skolans rutiner för att upptäcka, åtgärda och följa upp elever i behov av särskilda stödåtgärder fungerar bra.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Genomgående bör elevernas kännedom om utbildningsmålen utvecklas liksom deras inflytande och ansvar över såväl skolverksamheten i stort som det egna lärandet.
- Skolans arbete med systematisk uppföljning och utvärdering av de samlade kunskapsresultaten och utvecklingen av normer och värden bör överlag utvecklas.
- Undervisningens innehåll och utformning bör utvecklas så att läroplanens kunskapssyn och syn på lärandet reflekteras.
- Utbildningsmålen bör förtydligas i samband med utvecklingssamtalen och lärarna bör klargöra vilka underlag de använder sig av i bedömningen av elevernas lärande och kunskapsutveckling.
- Skolans kvalitetsarbete bör utvecklas.

- Rektorns pedagogiska ledning bör stärkas så att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Skolan erbjuder inte elevens val (2 kap 19 § grundskoleförordningen).
- Skolan anordnar inte undervisning i svenska som andra språk i tillräcklig utsträckning (2 kap 15 § grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper

Av inspektionen framgår att verksamheten i förskoleklassen innehåller en väl avvägd blandning av lek- och rörelse, skapande aktiviteter samt inslag av grundläggande språkliga och matematiska begrepp. Eleverna i förskoleklassen ger i intervjuer och samtal uttryck för att de lär sig olika saker som kan hänföras både till skolans kunskaps- och demokratiuppdrag. Lärarna i förskoleklassen framhåller att eleverna utifrån ålder och personlig mognad, får ta ett visst ansvar och inom givna ramar påverka verksamheten innehåll och utformning. Dokumentation av elevernas lärande och utveckling sker enligt lärarna fortlöpande. Intervjuade föräldrar framhåller att verksamheten i förskoleklassen stimulerar elevernas nyfikenhet och lust att lära. Inspektörerna bedömer, med utgångspunkt i vad som här redovisats, att verksamheten i förskoleklassen är i överensstämmelse med läroplanens mål och riktlinjer samt ger en god grund för elevernas fortsatta lärande och utveckling.

Vad gäller kunskapsresultaten i övrigt saknas en samlad bild för skolan som helhet varför området enligt inspektörerna till dels är svårbedömt. Någon officiell statistik över skolans kunskapsresultat finns inte heller att tillgå då skolan inte har genomfört nationella ämnesprov. Därtill framträder i intervjuer olika uppfattningar gällande kunskapsresultaten. Delar av lärar- och föräldragrupperna uppger att en tillbakagång kan skönjas i elevernas kunskapsutveckling framför allt i årskurserna 1 och 2 där undervisningen är organiserad i åldersblandade grupper. Ett av skälen som anges till de försämrade resultaten är de organisationsförändringar som genomförts i skolan till följd av en kostnadsanpassning av verksamheten. Detta visar sig enligt uppgift bland annat i en försämrad, eller i vissa fall stagnerad, utveckling i ämnena matematik och svenska. Någon skriftlig dokumentation som bekräftar detta har emellertid inte presenterats för inspektörerna. Däremot har inspektörerna mött föräldrar som är av en avvikande uppfattning och anser att kunskapsresultaten är fortsatt goda. I årskurserna 3–4 är bilden överlag mer positiv och elevernas kunskapsutveckling uppges på det stora hela vara god. Inom särskolan framstår skolans resultat som goda och inspektörerna erfar att lärarna inom särskolan överlag arbetar systematiskt med uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsutveckling.

I kvalitetsredovisningen anges att sju elever har behov av särskilda stödinsatser inför läsåret 2004/2005 och att en särskild resursgrupp har tillsatts för att dessa elever skall nå målen. Enligt såväl kvalitetsredovisningen som intervjuade föräldrar och lärare har resursgruppens insatser lett till förbättrade resultat för de aktuella eleverna. Inspektörerna uppfattar att lärarna i grundskolan sammantaget har en relativt god överblick över elevernas kunskapsutveckling men att resultaten sällan sammanställs och redovisas förutom vid utvecklingssamtalen.

Inspektionen visar att eleverna har bristande kännedom om utbildningsmålen och att målen för elevernas del snarare handlar om hur långt de skall hinna i en viss bok än om vad de lära sig i skolans olika ämnen.

Mot bakgrund av vad som ovan anförts bedömer inspektörerna att skolans kunskapsresultat i huvudsak är bra men att arbetet med systematisk uppföljning och utvärdering av de samlade kunskapsresultaten är ett angeläget utvecklingsområde. Inspektörerna bedömer också att elevernas kännedom om utbildningsmålen bör utvecklas.

Resultatet av arbetet med normer och värden

Även när det gäller arbetet med normer och värden är resultaten av skolans insatser delvis svåra att utläsa. Kvalitetsredovisningen för år 2004 ger emellertid viss vägledning i sammanhanget. Av de enkätundersökningar skolan genomfört avseende normer och värden pekar resultaten från dessa undersökningar på att eleverna känner sig trygga i skolan. Kvalitetsmedelvärdet på den så kallade trygghetsenkäten var 3,74 år 2004 på en skala där ett uttrycker lägsta värde och fyra det högsta. Någon jämförelse över tid är inte möjlig att göra eftersom skolan inte genomfört denna enkätundersökning tidigare. I en kommentar påpekar skolan att urvalet elever som deltagit i enkätundersökningen är begränsat. Resultaten bör således tolkas med en viss försiktighet.

Av intervjuer och samtal med eleverna framgår att de tycker det är viktigt att kunna påverka och ta ansvar i skolan samtidigt som de har svårt att ge konkreta exempel på när så också sker, förutom i mer formaliserade elevdemokratiska forum såsom klassråd och elevråd. I samband med lektionsbesöken observerar inspektörerna att undervisningen i hög grad styrs av lärarna och att elevernas möjligheter till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet är begränsat.

Enligt författningarna skall skolan främja elevernas förmåga och vilja att ta ansvar för såväl skolmiljön i stort som för det egna lärandet. Inspektörerna bedömer därför att elevernas inflytande och ansvar över skolverksamheten och det egna lärandet är väsentliga utvecklingsområden för skolan. Vidare bedömer inspektörerna att arbetet med systematisk uppföljning och utvärdering av skolans samlade resultat vad gäller utvecklingen av normer och värden bör utvecklas.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolans kunskapsresultat och resultatet av arbetet med normer och värden sammantaget är gott men att elevernas kännedom om utbildningsmålen bör utvecklas. Även elevernas inflytande och ansvar över skolverksamheten som helhet och över det egna lärandet är enligt inspektörernas bedömning viktiga utvecklingsområden.

Vidare bör arbetet med systematisk uppföljning och utvärdering av skolans samlade kunskapsresultat och utvecklingen av normer och värden förbättras.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

Inspektionen visar att såväl skolans handlingsprogram mot kränkande behandling som skolans arbete för att förebygga och motverka kränkande behandling är väl förankrat i verksamheten och fungerar bra. Förutom arbetet med kamratstödjarna och skolans antimobbningsteam, förekommer regelbunden samverkan mellan de olika verksamhetsformerna inom Flogtaskolan. Således samverkar särskolan och grundskolan, träningsskolan och förskoleklassen, särskolan och träningsskolan, skolbarnsomsorgen och särskolan antingen i ämnesundervisningen eller i olika gemensamma aktiviteter. Enligt samstämmiga uppgifter bidrar denna samverkan till att stärka samhörigheten mellan eleverna på skolan och främjar både skolans förebyggande arbete mot kränkande behandling och skolans arbete med normer och värden. Inspektörerna bedömer att denna samverkan är av mycket god kvalitet och förtjänar att framhållas.

Av inspektionen framgår emellertid att kontakt med elevernas vårdnadshavare ibland tas sent i processen när skolans antimobbningsteam blir inkopplat i ett ärende gällande kränkande behandling. Detta är inte helt i enlighet med författningarna varför skolan fortsättningsvis bör kontakta berörda vårdnadshavare utan dröjsmål när ett fall av kränkande behandling uppdagas. I detta sammanhang vill inspektörerna också påminna om lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, som träder i kraft den 1 april 2006.

I rapportens inledande kapitel pekade inspektörerna på att elevernas kännedom om utbildningsmålen är begränsad. Detsamma kan sägas om elevernas möjligheter till inflytande över skolverksamheten i stort och över det egna lärandet. Detta är, som redan framhållits, inte i enlighet med författningarna varför inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla elevernas inflytande över verksamheten och det egna lärandet. Vidare vill inspektörerna framhålla vikten av att eleverna känner till utbildningsmålen för att skolan skall lyckas i sitt uppdrag att främja elevernas vilja och förmåga till ansvarstagande.

Organisation och arbetssätt i undervisningen

Författningarna slår fast att undervisningen skall organiseras med utgångspunkt i såväl läroplanens mål som de enskilda elevernas förutsättningar och behov. Vidare anges att eleverna, utifrån ålder och mognad, skall ha inflytande på bland annat skolans arbetsformer.

I inspektionen framkommer att såväl undervisningens innehåll som val av arbetssätt och arbetsformer i huvudsak bestäms av lärarna. Trots att så kallade individuella skriftliga planeringar används i flera klasser, uppfattar inspektörerna att dessa snarare fungerar som "körscheman" än utgör exempel på elevernas inflytande över undervisningens innehåll, arbetssätt och arbetsformer. Inte heller de exempel på "forskande arbetssätt" som inspektörerna får ta del av i vissa klasser främjar enligt inspektörernas bedömning elevernas utveckling av de kunskaper och färdigheter som läro- och kursplanerna ger uttryck för. Flera av de elever inspektörerna intervjuar och samtalar med uppger att "egen forskning" mer handlar om att skriva av färdiga faktatexter än om att i samråd med läraren välja ett eget studieobjekt eller fördjupningsområde och formulera egna forskningsfrågor.

Inspektörernas intryck är att arbetsformerna i flera fall är ensidiga och inte främjar elevernas olika sätt att lära. Elevernas bristande kännedom om utbildningsmålen medför dessutom enligt inspektörerna att eleverna är mer inriktade på kvantitet, dvs. hur långt de skall hinna i en viss bok eller ett visst kursmoment, än på vad de skall lära sig. Emellertid är denna bild av innehåll, organisering och arbetssätt i skolans undervisning inte entydig. Särskilt inom särskolan ser inspektörerna exempel som klart avviker från det som ovan beskrivits. Här sker istället planering av undervisningen i nära samverkan med både elever och föräldrar och utgår från de enskilda elevernas behov och förutsättningar. Sammantaget bedömer inspektörerna att skolans mål och planeringar är i överensstämmelse med de mål och riktlinjer som anges i Lpo 94 men att läroplanens kunskapssyn och syn på lärandet inte genomgående reflekteras i skolans undervisning varför detta, liksom elevernas inflytande på bland annat arbetsformerna, är väsentliga utvecklingsområden för skolan.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Av inspektionen framgår att skolans rutiner för att upptäcka, åtgärda och följa upp elever i behov av särskilda stödåtgärder genomgående fungerar tillfredsställande samt bidrar till en ökad måluppfyllelse för berörda elever. Både elever och föräldrar uppger att skolan alltid söker finna olika lösningar för att tillmötesgå elevernas individuella behov av stödinsatser. Dock framkommer i intervjuer att en del lärare och föräldrar befarar att skolans stödresurser är otillräckliga. I skolans kvalitetsredovisning för år 2004 anges att drygt 25 procent av de föräldrar som deltagit i enkätundersökningen anser att deras barn behöver mer stöd i undervisningen än skolan kan erbjuda. Inspektörerna bedömer att skolans elevvårdsorganisation är välfungerande och att skolans arbete med stöd är av god kvalitet. Mot bakgrund av både de farhågor en del lärare och föräldrar ger uttryck för beträffande otillräckliga stödresurser och författningarnas krav i detta sammanhang, bör skolan enligt inspektörernas bedömning förvissa sig om att alla elever som är i behov av stöd också får det.

Utvärdering av lärandet

Enligt samstämmiga uppgifter är skolans elever och föräldrar i huvudsak nöjda med utvecklingssamtalen och uppföljningen av dessa. Emellertid visar inspektionen att en tydlig koppling till utbildningsmålen saknas i utvecklingssamtalen och att elever och föräldrar inte generellt är på det klara med vilka underlag de enskilda lärarna använder i bedömningen av elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Vid beaktande av att alla elever i Flogstaskolan enligt 2004 års kvalitetsredovisning har individuella utvecklingsplaner, framstår elevernas bristande målkännedom som ett än mer angeläget utvecklingsområde för skolan eftersom en grundförutsättning för arbetet med individuella utvecklingsplaner är att målen i läroplanen och kursplanerna är kända av alla berörda parter.

Inspektörerna bedömer att utvecklingssamtalen bör utvecklas så att sambandet mellan undervisningen och utbildningsmålen blir tydligare liksom vilka underlag lärarna använder i bedömningen av elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolans kvalitetsarbete innefattar olika enkätundersökningar riktade till elever, föräldrar och personal, elevintervjuer, samverkansmöten mellan företrädare för skolan och föräldrar, regelbundna utvärderingar i arbetslagen och gemensamma diskussioner i personalgruppen kring aktuella utvecklingsområden. En förhållandevis stor del av 2004 års kvalitetsredovisning handlar om genomförda kostnadsanpassningar av verksamheten och dess konsekvenser. Mindre sägs däremot om skolans samlade resultat gällande elevernas kunskapsutveckling och utvecklingen av normer och värden.

Av intervjuer med lärare, elever och föräldrar framgår att delaktigheten i arbetet med kvalitetsredovisningen till dels haltar och att kvalitetsredovisningen inte allmänt uppfattas som ett redskap för verksamhetsutveckling. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsredovisningen inte fungerar som ett led i skolans kontinuerliga uppföljning och utvärdering av verksamheten. Inspektörerna bedömer att skolans systematiska kvalitetsarbete bör utvecklas.

Skolledning och intern kommunikation

I författningarna slås bland annat fast att rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen och för att skolans resultat följs upp och utvärderas i relation till desamma. Det åligger också rektorn att verka för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande främjas.

Inspektionen visar att rektorn är tydlig som ledare och förtrogen med det dagliga pedagogiska arbetet. Flertalet av de lärare, elever och föräldrar inspektörerna möter framhåller att rektorn är lätt att nå och att "dörren alltid är öppen". Mindre tydliga är däremot, enligt såväl personal som föräldrar, beslutsvägarna högre upp i organisationen. Osäkerhet råder exempelvis kring hur besluten fattas och av vem i kommunens så kallade uppdrags- och åtagandeprocess. Framför allt många föräldrar uttrycker ett missnöje med det avstånd som enligt dem har uppstått mellan skolan och förvaltningsledningen i den nya kommunorganisationen. Vidare anser många föräldrar att rektorn får mindre stöd för sitt uppdrag i den nuvarande organisationen.

Inspektörerna bedömer att rektorn tar det övergripande ansvaret för verksamheten men att vissa av de utvecklingsområden som lyfts fram i inspektionsrapporten, däribland skolans systematiska kvalitetsarbete och elevernas inflytande på utbildningen, visar att rektorns pedagogiska ledning behöver stärkas så att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att den samverkan som förekommer inom Flogstaskolan mellan grundskolan, särskolan, träningsskolan och förskoleklassen är av mycket god kvalitet och främjar såväl det förebyggande arbetet mot kränkande behandling som skolans arbete med normer och värden.

Skolans rutiner för att upptäcka, åtgärda och följa upp elever i behov av särskilda stödåtgärder fungerar enligt inspektörernas bedömning väl, men eftersom en del lärare och föräldrar befarar att skolans stödresurser är otillräckliga bör skolan förvissa sig om att alla elever som är i behov av stöd också får det.

Ett centralt utvecklingsområde för skolan är enligt inspektörernas bedömning att organisera undervisningens innehåll och utformning så att läroplanens kunskapssyn och syn på lärandet reflekteras. Ett annat väsentligt utvecklingsområde är att stärka elevernas inflytande över verksamheten och det egna lärandet.

Vidare bedömer inspektörerna att utbildningsmålen bör förtydligas i samband med utvecklingssamtalen liksom vilka underlag lärarna använder sig av i bedömningen av elevernas lärande och kunskapsutveckling.

Inspektörerna bedömer också att det systematiska kvalitetsarbetet bör utvecklas. Avslutningsvis bör rektorns ansvarstagande för skolans systematiska kvalitetsarbete och elevernas inflytande på utbildningen stärkas.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till grundskolans utbildning och information om utbildning

I författningarna anges att ett visst antal timmar skall avsättas för elevens val. Elevens val skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Av skolans kvalitetsredovisning för år 2004 och i intervjuer framgår att skolan har ersatt elevens val med fyra temadagar. Exempel på teman för dessa dagar har varit en idrottsdag i tvärgrupper, de så kallade Flogstaspelen, och "Julen". Inspektörerna bedömer att detta inte är i enlighet med författningarna varför detta måste åtgärdas. Författningarna slår också fast att undervisning i svenska som andra språk skall anordnas om behov finns för bland annat elever som har annat modersmål än svenska. Inspektionen visar att skolans undervisning i svenska som andra språk av ekonomiska skäl är begränsad och inte står i proportion till behoven. Detta är enligt inspektörernas bedömning inte i enlighet med författningarna och måste åtgärdas.

Personal

Personalen på Flogstaskolan har till övervägande delen lång yrkeserfarenhet, pedagogisk högskoleutbildning och ämnesutbildning för det ämne/de ämnen de undervisar i. Även rektorn har gedigen pedagogisk utbildning och mångårig erfarenhet i yrket. Inspektörerna bedömer att tillgången till personal är god i Flogstaskolan.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att skolan inte erbjuder elevens val i enlighet med författningarnas krav varför detta måste åtgärdas. Vidare bedömer inspektörerna att skolans undervisning i svenska som andra språk inte är dimensionerad utifrån de faktiska behoven. Detta är inte i överensstämmelse med författningarna och måste åtgärdas.

2006-11-01 Stockholm

Lee Gleichmann

Pia-Lotta Sahlström